

KÜLTÜR TARİHİ

3-ÜNİTE

AVRUPA DA ORTAÇAĞ KÜLTÜRÜ

- 5-15 yy arasını kapsayan ya da , Roma imp.luğunun çöküşü ile istanbulun Osmanlılarca fethi arasında yaşanan 1000 yıllık sürece Orta çağ adı verilir .Orta çağın başlangıcı Batı Roma imparatorluğunun yıkılışı (MS 476) bitişi ise İstanbulun fethi 1453 olarak kabul edilir.
- Antik çağ ile Rönesans arasında yaşanan 1000 yıllık sürece Karanlık Çağ adı verilir.
- Götenberg in matbaayı bulması, İspanya da Müslümanların hakimiyetinin son bulması, Amerikanın keşfi yeniçağın başlamasına zemin hazırlamıştır.

ORTA ÇAĞ KÜLTÜRÜNÜN KAYNAKLARI

Latince – Antik Yunan Etkisi – Hıristiyanlık

- Orta çağ Avrupa'sı başta dil olmak üzere Roma kültürünün pek çok unsurunu benimsemiştir
- Orta çağ kültürünün oluşumunda Yunan faktörünün dolaylı bir etkisi olduğu söylenir.
- Bizans kurumları kültürü ve sanatı ile de Romayı takip etmiştir.

ERKEN ORTAÇAĞ'DA AVRUPA KÜLTÜRÜ

Hıristiyan Kültürünün Yayılması ve Kökleşmesi

- Bu çağı belgeleyebilecek somut arkeolojik veriler yetersizdir.
- Erken orta çağda Avrupa'nın okuma yazma bilen alt tabakası manastır çevrelerinde yetişen din adamlarından ibarettir.
- Erken orta çağda inşaat malzemesi olarak taş kullanımı azalmış,ahşap kullanımı yaygınlaşmıştır.
- Yerleştikçe ahşap yerine taş kullanılmaya başlanmıştır. Bazı kiliselerin ahşaptan yapıldığı görülür ama zamanla taş malzeme hakim olur.
- Malzeme tercihindeki bu değişim göçebelikten yerleşik yaşama geçiş sürecinin göstergesidir.

Anglo – Sakson Kültür Öncesi ve Sonrası

- Göçebe – Yarı Göçebe bir yaşam tarzı vardır. Mimari gibi kalıcı yapılar çok nadir görülür. Genellikle taşınabilir kullanım eşyaları üretilir.
- Sanat yapıları ‘ Hayvan Üslubu olarak bilinen Bezeme Türüdür . İnsan tasvirleri çok az görülür.
- Teknik ustaların örnekleri ise küçük objelerdir. Hayvan tasvirleri ile geometrik motifler sıkça tekrarlanan anlatımlardır, bu tasarımlar erken ortaçağ sanatında yaygın bir leitmotif dir.
- Beowulf isimli destanda güçlü bir savaşçının canavarlarla savaşmak üzere yolculuklara çıkması ve doğaüstü engeller karşısında gücün ispatlayarak galip gelmesi ile başlayarak ölümüne kadar uzanan olayları anlatır.

Vikingler :

- Kaba, ilkel, medeniyetten uzak, göçebe ve savaşçı bir kavimdir. Taşınabilir kullanım eşyaları ve silahlar üretmişlerdir.
- Kuyumculuk, maden işçiliği, ahşap oymacılık ve denizcilik alanlarında ustalardır. Gemi viking kültüründe güç simgesi olarak algılanmıştır.

AVRUPANIN BİÇİMLENMESİ : ‘ KAROLENJ VE OTTO RÖNESANSI

Kral Şarlman (Charlemagne) ve Avrupa'nın Biçimlenmesi

- Kral Şarlman bütünleşmiş bir Avrupa hayal ederek Avrupa'nın biçimlenmesini başlatır .Şarlman dönemine Karolenj Rönesansı da denir.
- Şarlmanın kilise ve manastır inşaatlarıyla büyük bir kültürel atılım gerçekleştirdiği dönemdir.
- Kral Şarlman kültürel birlik ve dil birliği için düzenlemelere girişmiştir. Kral Şarlman saray ve manastırlara bağlı okullar açmıştır. Kral Şarlman entellektüellerle iş birliği yapmıştır.
- Avrupa halkları arasında ortak dil olarak kullanılmak üzere standart bir Latince geliştirildi. Bununla birlikte dil ile birlikte yazı uslubu da geliştirilerek Karolenj Minüskülü denilen açık net kolay okunan bir yazı uslubu geliştirildi.

Karolenj Rönesansı Dönemi Sanat Kültür Mimari :

- Karolenj döneminde insan tasvirleri yaygınlaşmaya başlamıştır. Bu stile roma üslubunu anımsatan anlamında romanesk denmiştir. Roma kültürü kökenlidir . Avrupayı etkisi altına alan ilk büyük sanat akımıdır
- Hac yollarında kırsal manastırların inşası yapılmıştır. Karolenj ve Otto Rönesansı dönemi stildir.

Otto Rönesansı Dönemi Sanat Kültür Mimari :

- Kültürel ve Sanatsal atılımın izlenebildiği başlıca alanlar Mimari ve Kitaplardır.
- Otto Resim sanatının başlıca örneklerini Reichenau Manastırı vermiştir.

FEODAL AVRUPA DA SOSYAL HAYAT, SANAT, MİMARİ

- Piramidin en tepesinde Kral bulunur. Sonra Papa, sonra Toprak Sahipleri gelir.
- Şehirleşmenin sonucunda Şehirlilik ve Köylülük kavramı da gelişir. Feodalite ile birlikte öne çıkan Soyluluk güç ve zenginliğin göstergesidir. İlk hac mekanı olarak kabul gören yer Kudüs tür. Ancak coğrafi konum nedeniyle ikinci planda kalmıştır.

Romanesk Sanat :

- Avrupa yı etkisi altına alan ilk büyük sanat akımıdır. Bu sanatla kilisenin boyutları büyümüştür. Bu sanat , Yuvarlak ve küçük pencerelerle tanımlanır. Savunma amaçlı binalar gibi, sağlam ağır masif duvarlarla inşa edilmiştir. Dış görünümü simetrik ve basit görünümlüdür.
- Hristiyan dünyasına has ilk özgün stilin 11 yy. dan itibaren Romanesk sanat ile birlikte başlar.
- Dinsel yapı faaliyetindeki artışın başlıca sebebi Haçlı Seferlerdir.

ORTAÇAĞIN SON YÜZYILLARI, ŞEHİRLEŞME VE ETKİLERİ

- Büyük kitleleri etkileyen veba salgını, savaşlar ve kıtlıklar, toplumsal yıkımlara sebebiyet verdi.
- 13.yy yaşanan yükselişe zemin hazırlayan en önemli etken, şehirleşme ve şehir kültürünün oluşmasıdır. Tarımsal yerleşimin yerine şehirler almıştır.
- Üniversitelerin çoğalmasıyla okur yazarlar artmış, okur yazar çevresi o zamana kadara manastır çevresindeyken, okulların yaygınlaşmasıyla kent okulları açılmış, dolayısıyla okur yazar oranı artmıştır.
- Okur yazar oranının artmasıyla kitap basımında artmıştır. Sonucunda yeni bir ekonomik sektör ortaya çıkmıştır.

Gotik Sanat :

- İlk olarak Fransa da Mimaride öne çıkmıştır.
- Romanesk sanatın tersi, kiliselerde duvarlar daha fazla pencere açıklığıyla görülür. Yuvarlak kemer yerine Sevir kemerin kullanılmaya başlanmasıdır.

ORTAÇAĞIN SONU, RÖNESANS'A DOĞRU

- Hümanist düşüncenin yaygınlaşması, skolastik felsefenin sonunu getirecek ve düşünce sistemindeki bu değişim, sanat alanında Rönesans ı doğuracaktır.
- Aziz ve Kral portrelerinin yerini, yeni zenginleşen tüccar ailelerin resimleri alır.
- Vitray ve kitap resimlerinin yerine, yağlıboya tuval resimleri alır.
- Kristof Kolomb 'un Amerikayı keşfetmesi Avrupa nın kaderini değiştirecektir.
- İstanbulun fethi hristiyanlar için büyük tehdit haline gelir.

ORTAÇAĞDA BİLİM, FELSEFE, EDEBİYAT

- Avrupa ortaçağ felsefesi, dinsel öğretiler ve din dünya görüşüne dayanır.
- Augustinos 'a göre insan ebedi ve ezeli yani sonsuz varlık olan ALLAH ı severek mutlu olabilir.
- Anselmus'a göre inançla akıl ilişkisini gündeme getirerek akıl karşısında imana ya da inanca öncelik vermiştir. Ona göre inanç aklı tamamlayacaktır.
- Dante Alighieri : İtalyan edebiyatın öncü bir yapıtı olan İlahi Komedyayı kendi yerel dilinde yazılmıştır. Cehennem, araf ve cennete yolculuğu alegorik bir yaklaşımla anlatır.
- Givanni Boccacino : Decameron adlı eseri Dünya Edebiyatının ilk yazılı öykülerindedir. Veba Hastalığından kaçan bir grubun birbirine anlattığı

Ünite Sonundaki Sorular ve Cevaplar :

- Ortaçağ Avrupa Kültürünün oluşumunda Hristiyanlaştırma politikası dahil edilemez.
- Avrupanın Biçimlendirilmesi Kral Şarلمان'ın önemli politikası olarak düşünülür.25 032016 Sosyoloji – Kültür Tarihi – Bahar Dönemi Ders Notları AÖF | Sifrex Eğitim

- Romanesk Sanatının Özellikleri : Roma Kültürü kökenli olması -Hac yollarında kırsal manastırların inşası – Roma'nın mimarlık üslubunu referans alması – Karolenj ve Otto Rönesansı Dönemi stili olması –
- Karolenj Rönesansı Döneminin Özellikleri : Kral Şarlman'ın entelektüellerle işbirliği – Kral Şarlman'ın kültürel birlik ve dil birliği için düzenlemelere girişmesi – Kral Şarlman'ın saray ve manastırlara bağlı okullar açması
- Engisizsyon Yargı Sisteminin en önemli özelliği ‘ Zalim işkence yönetmeleriyle kilisenin tehdit olarak gördüğü tarikatları kaldırması
- Gotik Sanatının en önemli özelliği , Anıtsal nitelikli katedral ve kilise inşası
- 13.Y.Y Ortaçağ Avrupasında başlayan şehirleşme kültürünün sonuçları : Entelektüel gelenek kurumsallaşmaya başlar ve zenginleşir – Kent okulları açılır ve okuma yazma oranı yükselir – İlk üniversiteler açılır – Kitapların dolaşım alanı manastırlarla sınırlı kalmaz
- İlahi Komedyan ‘ın yazarı Dante Alighieri dir
- Antik Yunan Filozoflarının (Platon – Aristoteles) düşünceleri ilk kez İslam Filozoflarının (İbni Sina, Farabi) çevirileri ve yorumlarının Endülüs Devleti aracılığıyla yaygınlaşmasıyla Batıya ulaşmıştır.
- Aziz Augustinos Hristiyan Kilisesini ‘ Tanrı – Devletin yeryüzündeki temsilcisidir olarak tanımlayarak bağnaz düşüncenin öncülüğünü yapmıştır.

